

Dr. Szalai István

egyetemi tanár

ELTE TTK Kémiai Intézet

Koncentráció- számítás 2

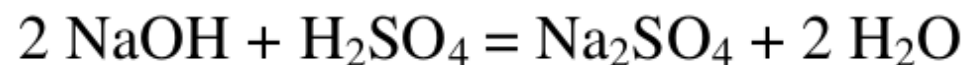
---

1. feladat

1,60 g NaOH-ból $0,400 \text{ mol/dm}^3$ koncentrációjú oldatot készítünk. Az elkészült oldathoz 50,0g 9,80 tömeg%-os ($\rho = 1,06 \text{ g/cm}^3$) kénsavoldatot öntünk. A reakció után mekkora lett az oldat koncentrációja a keletkező sóra, illetve a feleslegben lévő reagensre nézve?

1. feladat

1,60 g NaOH-ból $0,400 \text{ mol/dm}^3$ koncentrációjú oldatot készítünk. Az elkészült oldathoz 50,0g 9,80 tömeg%-os ($\rho = 1,06 \text{ g/cm}^3$) kénsavoldatot öntünk. A reakció után mekkora lett az oldat koncentrációja a keletkező sóra, illetve a feleslegben lévő reagensre nézve?

$$M(\text{NaOH}) = 40 \text{ g/mol}, M(\text{H}_2\text{SO}_4) = 98 \text{ g/mol}.$$

$$n(\text{NaOH}) = \frac{1,60}{40} \text{ mol} = 0,04 \text{ mol}$$

$$V(\text{NaOH oldat}) = \frac{0,04}{0,400} \text{ dm}^3 = 100 \text{ cm}^3$$

1. feladat

1,60 g NaOH-ból $0,400 \text{ mol/dm}^3$ koncentrációjú oldatot készítünk. Az elkészült oldathoz 50,0g 9,80 tömeg%-os ($\rho = 1,06 \text{ g/cm}^3$) kénsavoldatot öntünk. A reakció után mekkora lett az oldat koncentrációja a keletkező sóra, illetve a feleslegben lévő reagensre nézve?

$$m(\text{H}_2\text{SO}_4) = (50 \cdot 0,098) \text{ g} = 4,9 \text{ g}$$

$$n(\text{H}_2\text{SO}_4) = \frac{4,9}{98} = 0,05 \text{ mol}$$

$$V(\text{H}_2\text{SO}_4 \text{ oldat}) = \frac{50,0}{1,06} = 47,17 \text{ cm}^3$$

0,04 mol NaOH-ot 0,02 mol H_2SO_4 közömbösít.

A kénsav feleslegben van, marad 0,03 mol.

$$n(\text{Na}_2\text{SO}_4) = 0,02 \text{ mol.}$$

1. feladat

1,60 g NaOH-ból $0,400 \text{ mol/dm}^3$ koncentrációjú oldatot készítünk. Az elkészült oldathoz 50,0g 9,80 tömeg%-os ($\rho = 1,06 \text{ g/cm}^3$) kénsavoldatot öntünk. A reakció után mekkora lett az oldat koncentrációja a keletkező sóra, illetve a feleslegben lévő reagensre nézve?

$$V(\text{oldat}) = (100 + 47,17) \text{ cm}^3 = 147,17 \text{ cm}^3 = 147,17 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3$$

$$c(\text{Na}_2\text{SO}_4) = \frac{0,02}{147,17 \cdot 10^{-3}} \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} = 0,136 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$$

$$c(\text{H}_2\text{SO}_4) = \frac{0,03}{147,17 \cdot 10^{-3}} \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} = 0,204 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$$

2. feladat

200 g 80°C-on telített alumínium-szulfát-oldat készítéséhez hány g kristályvizes só $[\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \times 18\text{H}_2\text{O}]$ szükséges? Az így elkészített meleg oldatot hagyjuk kihűlni. Bizonyos idő eltelte után lemérjük a 20°C-os oldat alján kivált kristályok tömegét, amely 133,2 g.

Mennyi víz párolgott el közben? 80°C-on 73,0 g, 20°C-on 36,4 g vízmentes só oldódik 100 g vízben. $\text{Ar}(\text{H}) = 1,0$; $\text{Ar}(\text{Al}) = 27,0$; $\text{Ar}(\text{O}) = 16,0$; $\text{Ar}(\text{S}) = 32,0$;

2. feladat

200 g 80°C-on telített alumínium-szulfát-oldat készítéséhez hány g kristályvizes só $[\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \times 18\text{H}_2\text{O}]$ szükséges? Az így elkészített meleg oldatot hagyjuk kihűlni. Bizonyos idő eltelte után lemérjük a 20°C-os oldat alján kivált kristályok tömegét, amely 133,2 g.

Mennyi víz párolgott el közben? 80°C-on 73,0 g, 20°C-on 36,4 g vízmentes só oldódik 100 g vízben. $\text{Ar}(\text{H}) = 1,0$; $\text{Ar}(\text{Al}) = 27,0$; $\text{Ar}(\text{O}) = 16,0$; $\text{Ar}(\text{S}) = 32,0$;

80°C-on 200 g oldatban $[(73 / 173) \times 200]$ g = 84,4 g só van.

$M[\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3] = 342$ g/mol; $M[\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \times 18\text{H}_2\text{O}] = 666$ g/mol

A szükséges kristályvizes só tömege: $m[\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \times 18\text{H}_2\text{O}] = (84,4 / 342) \times 666$ g = 164,4 g

2. feladat

200 g 80°C-on telített alumínium-szulfát-oldat készítéséhez hány g kristályvizes só $[\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 \times 18\text{H}_2\text{O}]$ szükséges? Az így elkészített meleg oldatot hagyjuk kihűlni. Bizonyos idő eltelte után lemérjük a 20°C-os oldat alján kivált kristályok tömegét, amely 133,2 g.

Mennyi víz párolgott el közben? 80°C-on 73,0 g, 20°C-on 36,4 g vízmentes só oldódik 100 g vízben. $\text{Ar}(\text{H}) = 1,0$; $\text{Ar}(\text{Al}) = 27,0$; $\text{Ar}(\text{O}) = 16,0$; $\text{Ar}(\text{S}) = 32,0$;

A kivált kristályvizes sóban az $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ tömege: $m[\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3] = (133,2 / 666) \times 342 \text{ g} = 68,4 \text{ g}$.

Az oldatban van $(84,4 - 68,4) \text{ g} = 16,0 \text{ g } \text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$
és $(16,0 / 36,4) \times 100 \text{ g} = 44,0 \text{ g}$ víz.

A 20°C-os oldat tömege: **$m(\text{oldat}) = (16,0 + 44,0) \text{ g} = 60,0 \text{ g}$** .

Az elpárolgott víz tömege: $m(\text{víz}) = [200 - (133,2 + 60,0)] \text{ g} = 6,80 \text{ g}$.

3. feladat

250–250 g tömegű kénsav-, illetve nátrium-hidroxid-oldatot összeöntve semleges kémhatású oldatot kaptunk, amelyet 20,0 °C-ra hűtve 200 g kristályvíztartalmú nátrium-szulfát kristályosodott ki (képlete: $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10 \text{H}_2\text{O}$).

[A vízmentes nátrium-szulfát oldhatósága 20,0 °C-on: 19,5 g Na_2SO_4 / 100 g víz.]

Számítsa ki, hány tömegszázalékos volt a kénsavoldat, illetve a nátrium-hidroxid-oldat! (Írja fel a közömbösítési reakció egyenletét is!)

3. feladat

250–250 g tömegű kénsav-, illetve nátrium-hidroxid-oldatot összeöntve semleges kémhatású oldatot kaptunk, amelyet 20,0 °C-ra hűtve 200 g kristályvíztartalmú nátrium-szulfát kristályosodott ki (képlete: $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10 \text{H}_2\text{O}$).

[A vízmentes nátrium-szulfát oldhatósága 20,0 °C-on: 19,5 g Na_2SO_4 / 100 g víz.]

Számítsa ki, hány tömegszázalékos volt a kénsavoldat, illetve a nátrium-hidroxid-oldat! (Írja fel a közömbösítési reakció egyenletét is!)

A telített nátrium-szulfát-oldat tömege: $250 \text{ g} + 250 \text{ g} - 200 \text{ g} = 300 \text{ g}$.

A telített oldat: $19,5 \text{ g} / 119,5 \text{ g} = 0,163 \rightarrow 16,3 \text{ tömeg}\%$ -os.

A telített oldatban: $m(\text{Na}_2\text{SO}_4) = 300 \text{ g} \cdot 0,163 = 48,9 \text{ g}$.

A kivált sóban: $142 \text{ g/mol} / 322 \text{ g/mol} = 0,441 \rightarrow 44,1 \text{ tömeg}\%$ nátrium-szulfát van.

A kristályokban tehát: $m(\text{Na}_2\text{SO}_4) = 200 \text{ g} \cdot 0,441 = 88,2 \text{ g}$.

A keletkezett nátrium-szulfát: $48,9 \text{ g} + 88,2 \text{ g} = 137,1 \text{ g}$ ($M = 142 \text{ g/mol}$) $\rightarrow 0,9655 \text{ mol}$

3. feladat

250–250 g tömegű kénsav-, illetve nátrium-hidroxid-oldatot összeöntve semleges kémhatású oldatot kaptunk, amelyet 20,0 °C-ra hűtve 200 g kristályvíztartalmú nátrium-szulfát kristályosodott ki (képlete: $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10 \text{H}_2\text{O}$).

[A vízmentes nátrium-szulfát oldhatósága 20,0 °C-on: 19,5 g Na_2SO_4 / 100 g víz.]

Számítsa ki, hány tömegszázalékos volt a kénsavoldat, illetve a nátrium-hidroxid-oldat! (Írja fel a közömbösítési reakció egyenletét is!)

A reakcióegyenlet: $2 \text{NaOH} + \text{H}_2\text{SO}_4 = \text{Na}_2\text{SO}_4 + 2 \text{H}_2\text{O}$

Az egyenlet alapján 1,931 mol NaOH és 0,9655 mol kénsav reagált.

$m(\text{NaOH}) = 1,931 \text{ mol} \cdot 40,0 \text{ g/mol} = 77,24 \text{ g}$, így $77,24 \text{ g} / 250 \text{ g} \cdot 100\% = \mathbf{30,9 \text{ tömeg\%}}$

NaOH-ot tartalmazott a kiindulási lúgoldat.

$m(\text{H}_2\text{SO}_4) = 0,9655 \text{ mol} \cdot 98,0 \text{ g/mol} = 94,62 \text{ g}$, így $94,62 \text{ g} / 250 \text{ g} \cdot 100\% = \mathbf{37,8 \text{ tömeg\%}}$

kénsavat tartalmazott a kiindulási savoldat.

4. feladat

A benzoésav vízben rosszul oldódó, egyértékű szerves sav. 25,0 °C-on a savállandója $6,30 \cdot 10^{-5} \text{ mol/dm}^3$. Nátriumsója viszont vízben kitűnően oldódik. Például 25,0 °C-on 100 g víz 62,9 g nátrium-benzoátot old.

Szilárd benzoésavat oldunk desztillált vízben.

a) Számítsa ki a benzoésav oldhatóságát g/100 cm³ oldat egységben, ha tudjuk, hogy a telített oldat pH-ja 2,89!

100 cm³ 4,00 mol/dm³ koncentrációjú, 1,15 g/cm³ sűrűségű NaOH-oldatba pontosan annyi benzoésavat akarunk adagolni, hogy végül az oldat csak nátrium-benzoátot tartalmazzon oldott anyagként.

b) Számítsa ki, mekkora tömegű benzoésavat kellene a lúgoldathoz adagolni! Hány tömegszázalékos nátrium-benzoát oldathoz jutunk így?

c) Állapítsa meg, kiválik-e szilárd nátrium-benzoát a reakció közben felforrósodott oldatból, ha visszahűtjük 25,0 °C-ra!

4. feladat

A benzoésav vízben rosszul oldódó, egyértékű szerves sav. 25,0 °C-on a savállandója $6,30 \cdot 10^{-5} \text{ mol/dm}^3$. Nátriúmsója viszont vízben kitűnően oldódik. Például 25,0 °C-on 100 g víz 62,9 g nátrium-benzoátot old.

Szilárd benzoésavat oldunk desztillált vízben.

a) Számítsa ki a benzoésav oldhatóságát g/100 cm³ oldat egységben, ha tudjuk, hogy a telített oldat pH-ja 2,89!

$$\text{pH} = 2,89 \rightarrow [\text{H}^+] = 1,29 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3$$

Az egyensúlyi koncentrációk:

$$[\text{C}_6\text{H}_5\text{-COO}^-] = [\text{H}^+] = 1,29 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3$$

$$[\text{C}_6\text{H}_5\text{-COOH}] = c - 1,29 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3,$$

ha c a telített benzoésavoldat koncentrációja.

Az adatokat a savállandóba helyettesítve:

$$K_s = \frac{[\text{C}_6\text{H}_5\text{COO}^-][\text{H}^+]}{[\text{C}_6\text{H}_5\text{COOH}]} \rightarrow 6,30 \cdot 10^{-5} = \frac{(1,29 \cdot 10^{-3})^2}{c - 1,29 \cdot 10^{-3}}$$

$$\text{Ebből } c = 0,0277 \text{ mol/dm}^3$$

$$100 \text{ cm}^3\text{-ben } 0,00277 \text{ mol, amelynek tömege: } m = 0,00277 \text{ mol} \cdot 122 \text{ g/mol} = \mathbf{0,338 \text{ g.}}$$

4. feladat

100 cm³ 4,00 mol/dm³ koncentrációjú, 1,15 g/cm³ sűrűségű NaOH-oldatba pontosan annyi benzoésavat akarunk adagolni, hogy végül az oldat csak nátrium-benzoátot tartalmazzon oldott anyagként.

**b) Számítsa ki, mekkora tömegű benzoésavat kellene a lúgoldathoz adagolni!
Hány tömegszázalékos nátrium-benzoát oldathoz jutunk így?**

100 cm³ lúgoldatban van: $0,100 \text{ dm}^3 \cdot 4,00 \text{ mol/dm}^3 = 0,400 \text{ mol NaOH}$

A reakcióegyenlet: $\text{C}_6\text{H}_5\text{-COOH} + \text{NaOH} = \text{C}_6\text{H}_5\text{-COONa} + \text{H}_2\text{O}$ (vagy ennek alkalmazása a számításban)

Az egyenlet alapján 0,400 mol benzoésav szükséges, amelynek tömege:

$$m = 0,400 \text{ mol} \cdot 122 \text{ g/mol} = \mathbf{48,8 \text{ g}}$$

0,400 mol Na-benzoát keletkezik, amelynek tömege:

$$m = 0,400 \text{ mol} \cdot 144 \text{ g/mol} = 57,6 \text{ g}$$

A 100 cm³ NaOH oldat tömege a sűrűség alapján 115 g.

A keletkező oldat tömege: $115 \text{ g} + 48,8 \text{ g} = 163,8 \text{ g}$.

Ennek Na-benzoát-tartalma: $57,6 \text{ g} / 163,8 \text{ g} = 0,352$, azaz **35,2 tömegszázalék**.

4. feladat

c) Állapítsa meg, kiválik-e szilárd nátrium-benzoát a reakció közben felforrósodott oldatból, ha visszahűtjük 25,0 °C-ra!

Az oldhatóság alapján a telített oldat:

$62,9 \text{ g} / 162,9 \text{ g} = 0,386$, azaz 38,6 tömegszázalékos.

Ennél hígabb az oldatunk (35,2%-os), vagyis **nem válik ki nátrium-benzoát**